

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/10/2024
Identifikačné číslo spisu:	7910217945
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7910217945.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G.. G. H., narodeného K., proti žalovanému MARENČIN PT, spol. s.r.o., Bratislava, Jelenia 6, IČO: 36750611, zastúpenému spoločnosťou JUDr. Rudolf Adamčík, advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Liptovská 2/A, IČO: 50035592, v konaní o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 12C/241/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. júla 2023 sp. zn. 9Co/1/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. júla 2023 sp. zn. 9Co/1/2023 a rozsudok Okresného súdu Trebišov z 02. apríla 2019 č. k. 12C/241/2010-804 okrem výroku III., ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá, z r u š u j e a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 02. apríla 2019 č. k. 12C/241/2010-804 výrokom I. uložil žalovanému povinnosť v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku sa žalobcovi sa písomne ospravedlniť listom nasledovného znenia: „V nami vydannej knihe „D.“, ktorá bola vydaná ako 199 publikácia a napísal ju C. D. je na stranách 189-190 uvedené: „N.“ Uvedené skutočnosti týkajúce sa G. nie sú pravdivé, pretože ten ako svedok v trestných veciach Y. N. na žiadnom súde, teda ani na Krajskom súde v Banskej Bystrici a ani na Najvyššom súde SR v rokoch 2003 a 2005 a ani nikdy pred nijakým súdom ako svedok vypočutý nebol, to platí aj na trestnú vec poškodeného U.. Autor knihy si pravdivosť uvedených tvrdení neoveril. Za toto nepravdivé tvrdenie sa G.. G. H. ospravedľujeme.“ Výrokom II. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 25.000,00 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom III. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Rozhodol, že strany konania nemajú právo na náhradu trov konania (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobca nikdy nebol na pojednávaní v spomínanej trestnej veci vypočutý. Z jednotlivých zápisníc o hlavných pojednávaniach vyplynulo, že v roku 2003 žalobca vystupoval ako obhajca obvineného, je teda vylúčené, aby zároveň v konaní svedčil. V roku 2005 sa na hlavných pojednávaniach nezúčastnil ani ako svedok a ani ako obhajca. Faktom je, že žalobca bol vypočutý ako svedok v rámci prípravného konania a jeho výpoveď bola na hlavnom pojednávaní dňa 21. 6. 2005 so súhlasom prokurátora a obžalovaného prečítaná. Výsluch žalobcu bol realizovaný

Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, odborom vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti, oddelenie vyšetrovania Banská Bystrica dňa 15. 3. 2001 a dňa 26. 6. 2001, teda v čase keď ešte neprebiehala konanie pred súdom, keď boli zabezpečované výpovede o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie. Posúdenie, či v danom prípade boli poskytnuté zo strany žalobcu falošné alibi, nie je podľa názoru súdu prvej inštancie predmetom tohto konania, nakoľko riešiť túto otázku je v právomoci súdu v trestnom konaní. Trestný senát sa vo svojom rozhodnutí vypořiadal s vyhodnotením všetkých dôkazov jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, pričom zo zápisníc z hlavných pojednávaní z priebehu roku 2003 nevyplýva, žeby bola výpoveď žalobcu z prípravného konania použitá ako dôkaz. Z týchto zistení súd prvej inštancie vyvodil, že žalobca nemohol v roku 2003 niečo tvrdiť ako svedok pred súdnym senátom a rovnako ani v roku 2005, keďže táto skutočnosť zo žiadnej zápisnice z hlavného pojednávania nevyplýva. Tvrdenie, že žalobca bol vypočutý pred trestným senátom ako svedok súd vyhodnotil ako pravdu skresľujúce. Celkový inkriminovaný text bol podľa názoru súdu prvej inštancie čitateľovi podaný spôsobom zvýrazňujúcim závažnosť konania žalobcu s cieľom vyvolať senzáciu vzhľadom na celkový kontext článku. Tento kontext je potrebné podľa názoru súdu prvej inštancie považovať za prehnaný, verejnosti podsúvaný s názorom pravdu skresľujúcim, keďže vychádza z informácie, že žalobca účelovo v priebehu súdneho konania vypovedal, ktorá informácia sa nepreukázala ako nepravdivá. Výpoveď žalobcu ako svedka v rámci prípravného konania nebola zohľadnená v podanej obžalobe v roku 2004, nakoľko v tom čase žalobca vystupoval ako obhajca obžalovaného a výpoveď žalobcu z priebehu prípravného konania bola na hlavnom pojednávaní dňa 21. 6. 2005 so súhlasom prokurátora prečítaná. Vyjadrenia v texte autora však boli podané takým spôsobom, že umožnili čitateľovi vytvoriť si absolútne skreslený obraz o tom, kedy a ako žalobca vypovedal, čo spôsobilo záver, že žalobca podľa potreby a okolností vypovedal v takom štádiu súdneho konania, aby ovplyvnil priebeh súdneho konania v prospech obvineného. Čitateľovi bol v predmetnom texte priamo predložený názor, že žalobca sa dopustil protiprávneho a amorálneho správania, ktoré je v rozpore s verejnou mienkou a etikou advokáta. Čitateľovi pritom nebolo umožnené urobiť si vlastný úsudok vychádzajúci z pravdivých skutočností a tieto čitateľovi neznáme okolnosti mohli mať vplyv na právo chránené ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. V predmetnom prípade boli publikované neprimerane zasahujúce skutkové tvrdenia a neprimerané hodnotiace úsudky, ktoré mali difamačný charakter, ktoré boli objektívne spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu a privodiť mu ujmu na integrite tým, že znížili jeho vážnosť, dôstojnosť v očiach rodiny, známych, spoluobčanov a boli spôsobilé ohroziť jeho postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Pre určenie výšky primeraného zadost'učinenia v peniazoch vychádzal zo závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Neoprávnený zásah v osobnostnej sfére sa prejavil tým, že žalobca musel čeliť nepríjemným situáciám v rodine, vo vzťahu k priateľom, osobám z pracovného prostredia. Žalobca poukázal na to, že kniha mu „narobila nešťastie“ nielen v rodine, ale aj v pracovných vzťahoch, priateľských vzťahoch, a to aj vzhľadom na to, že sa nedá stiahnuť z obehu a túto knihu budú čítať celé generácie.

1.2. Po vykonaní dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že medializáciou osoby žalobcu došlo k zásahu do jeho osobnostných práv a uvedenie informácií v knihe bolo príčinou, ktorá vyvolala následky na strane žalobcu v podobe zhoršenia vzájomných vzťahov. Bolo preukázané, že vzťahy v rodine boli publikovaním knihy a informáciami tam uvedenými o osobe žalobcu dlhodobo narušené. Vypočuté osoby z prostredia blízkeho žalobcovi pociťovali v čase uverejnenia knihy, ale aj následne psychickú traumu umocnenú neustálymi obavami, akým ďalším hanlivým spôsobom bude osoba žalobcu zviditeľňovaná. Podľa názoru súdu prvej inštancie nie je rozhodujúcim kritériom to, či svedkovia prerušili kontakt so žalobcom po uverejnení článkov, alebo po uverejnení knihy, ale to, že došlo k narušeniu ich vzájomných vzťahov, a že zverejnenie ďalších informácií uvedených v knihe neprispelo k vylepšeniu obrazu žalobcu v ich očiach. Informácie tam uvedené ich utvrdili v presvedčení o nezákonnej činnosti žalobcu. Súd prihliadol na to, že žalobca a jemu osoby blízke bývajú v prostredí, kde je nízky stupeň anonymity, kde sa ľudia navzájom pomerne dobre poznajú, keďže ide o mesto K., ktoré nie je tak veľkým mestom, aby sa tam ľudia žijúci niekoľko generácií navzájom nepoznali a nemali o sebe vzájomnú vedomosť, čo sa následne odzrkadlilo aj v profesionálnom živote žalobcu ako advokáta. Nepriaznivá medializácia osoby žalobcu negatívne ovplyvnila dôveryhodnosť a česť jeho osoby, negatívnym spôsobom ovplyvnila vzájomné vzťahy s osobami z blízkeho prostredia a negatívnym spôsobom poznačila bezúhonnosť žalobcu a jeho odbornosť v očiach verejnosti. Súd mal za to, že žalobca musel čeliť nepríjemným situáciám v rodine, vo vzťahoch k priateľom, osobám z pracovného

prostredia z dôvodu, že žije v malom meste, kde sa každý pozná, kde dlhé roky pracoval na rôznych stupňoch prokuratúry a následne pôsobil ako advokát. S poukazom na obsah svedeckých výpovedí dospel súd k záveru, že medializáciou osoby žalobcu došlo k zásahu do jeho osobnostných práv, čo vyvolalo následky v podobe prerušenia vzťahov s týmito osobami, a ktoré boli následne dlhodobo narušené, čím bola znížená dôstojnosť a vážnosť žalobcu v spoločnosti. Vychádzal z toho, že žalobca nie je verejnou osobou a nemusí znášať tzv. znížený prah kritiky svojej osoby a zásah do chránených osobnostných práv. Naopak titulom výkonu svojho povolania potrebuje požívať určitý stupeň dôvery zo strany obyvateľstva. Súd tak dospel k záveru, že priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje účinný vyvažovací právny prostriedok voči neoprávneným zásahom do osobnosti žalobcu. Za primeranú považoval výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 25.000,00 eur. Preto žalobe v tejto časti vyhovel a v zostávajúcej časti žalobu zamietol.

1.3. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 2 CSP a vychádzajúc z toho, že žalobca bol v konaní len čiastočne úspešný rozhodol tak, že strany sporu nemajú právo na náhradu trov.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného okrem výroku III., rozsudkom z 30. septembra 2020 sp. zn. 9Co/395/2019 rozhodol tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku III., ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá; a nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 29. 9. 2022 sp. zn. 2Cdo/63/2021 na dovolanie žalovaného rozhodol tak, že zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že konanie na odvolacom súde je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia dostatočným spôsobom nezaoberal argumentáciou dovolateľa, ktorá si vyžadovala špecifické odpovede, a ktorá mohla mať eventuálne zásadný význam pre rozhodnutie vo veci. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku v súvislosti s vyhodnotením jednotlivých prvkov testu proporcionality dostatočne nevyporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami namietanými žalovaným, keď jeho odôvodnenie je len strohé.

4. Odvolací súd následne rozsudkom z 19. júla 2023 sp. zn. 9Co/1/2023 rozhodol tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku III., ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá; a určil, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu.

4.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že výsledky dokazovania vykonané pred súdom prvej inštancie jednoznačne svedčia o tom, že predmetný článok vychádza zo sčasti pravdivej informácie o tom, že žalobca bol v rámci prípravného konania vypočutý dvakrát v pozícii advokáta obvineného a jeho výpoveď bola na hlavnom pojednávaní prečítaná. Za nepravdivú je však potrebné považovať informáciu uverejnenú aj v inkriminovanom článku, že žalobca vypovedal v trestnom konaní pred súdom v priebehu rokov 2003 a 2005 ako svedok a niečo pred súdnym senátom účelovo tvrdil, aby poskytol alibi vrahovi, čo vyplynulo z vykonaného dokazovania. Odvolací súd považuje za správny názor súdu prvej inštancie, že celkový inkriminovaný text bol čitateľovi podaný spôsobom zvýrazňujúcim závažnosť konania žalobcu s cieľom vyvolať senzáciu. Niet pochyb o tom, že autor článku pristúpil ku kritike a k odsúdeniu konania žalobcu ako advokáta obžalovaného, ktorý mal účelovo poskytnúť alibi vrahovi, ktoré malo byť dôvodom jeho oslobodenia, pričom hodnotenie konania žalovaného je založené na nepravdivých informáciách. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, spomínaná kritika, respektíve hodnotiaci úsudok sa neopiera o pravdivé údaje. Z vykonaného dokazovania totiž nevyplynulo, žeby žalobca účelovo v trestnom konaní vypovedal tak, aby ovplyvnil priebeh súdneho konania v prospech obžalovaného a už vôbec nie za účelom umožnenia mu ďalšej trestnej činnosti. K odvolacej námietke žalovaného, ktorý vytkol súdu prvej inštancie, že pri vyvodení záverov o zásahu do osobnostných práv žalobcu nezohľadnil tú skutočnosť, že žalobca dvakrát vypovedal v prípravnom konaní je potrebné uviesť, že v kontexte inkriminovaného textu nebolo podstatné, kedy, koľkokrát a v akej pozícii žalobca v trestnom konaní svedčil, ale vyvodenie záveru, že žalobca poskytol „falošné alibi vrahovi“ a takto mu pomohol dokonca aj v páchaní ďalšej trestnej činnosti. V tej súvislosti odvolací súd pripomína, že samotnú výpoveď svedka, a to ani v pozícii advokáta, ako tomu bolo v danom prípade nemožno hodnotiť ako protiprávnu, respektíve amorálnu, keďže z jej kontextu vyplýva, že žalobca ako svedok

vypovedal o skutočnostiach ním vnímaných tak, ako si na ne spomenul. Žalovaný jednoznačne v konaní nepreukázal, že by žalobca vypovedal v trestnom konaní účelovo tak, aby bol N. oslobodený, ide preto len o špekuláciu, ktorá nemá žiaden reálny základ. K tvrdeniam žalovaného o tom, že v odôvodnení rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14. 11. 2003, sp. zn. 2T/31/2011, ktorým bol N. oslobodený je na strane 4 uvedený: „A.“ a odôvodnení rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21. 6. 2005, sp. zn. 2T/31/2011, ktorým bol N. opäť oslobodený je na strane 7 uvedený: „H.“ a ďalej: „A.“ je potrebné uviesť, že nešlo o rozhodujúce dôkazy, ktoré by boli základom pre oslobodenie obžalovaného, keďže zo samotného odôvodnenia spomínaných rozsudkov vyplýva, že išlo (len) o také dôkazy, ktoré sa nepodarilo potvrdiť, ale ani vyvrátiť a navyše ani z obsahu samotného odôvodnenia spomínaných rozsudkov nemožno vyvodiť, žeby práve tieto dôkazy boli dôvodom pre oslobodenie obžalovaného. V tej súvislosti je navyše potrebné zdôrazniť fakt, že v čase vydania inkriminovaného článku spomínané rozsudky neboli právoplatné. Odvolací súd preto v súlade s právnym názorom vysloveným dovolacím súdom sa zaoberal otázkou (I.) či druh predmetného prejavu dotknutej osoby je chránený v zmysle článku 26 ústavy a článku 10 dohovoru; (II.) či došlo k zásahu do slobody prejavu; (III.) či uvedený zásah mal zákonný základ a; (IV.) následne skúmal samotný prejav perspektívou odpovedí na otázky najmä - Kto (aké médium, resp. redaktor, účastník diskusie, verejný funkcionár, súkromná osoba a pod.), - O kom (na akú tému), - Čo (aké názory, myšlienky a idey), - Kde (v rámci akého publikačného nástroja), - Kedy (či v rámci napr. jedného článku, alebo opakovane vo viacerých článkoch) a - Ako (spôsob, rozsah a formulácia a pod.) uviedol (uverejnil, povedal), pričom na základe odpovedí na dané otázky odvolací súd zameriaval svoju pozornosť na zodpovedanie otázky, či došlo ku kolízii dvoch ústavou chránených záujmov (slobody prejavu vydavateľa/ochrany osobnosti), a či pri kladnej odpovedi na túto otázku bolo ústavne proporcionálne (test proportionality) zasiahnuť zo strany orgánov verejnej moci do slobody prejavu dotknutej osoby v prospech ochrany osobnosti tretej osoby. V danom prípade podľa názoru odvolacieho súdu nebolo možné zachovať obidve práva popri sebe. Vzhľadom na intenzitu zásahu možno považovať zásah do osobnostných práv žalobcu za „podstatný“, nakoľko článok sa týka pôsobenia žalobcu ako advokáta, ktorý síce musí zniesť vyšší stupeň kritiky ako osoba plniaca úlohy verejného záujmu, avšak vzhľadom na zjavne difamačný obsah článku, vyvolávajúci senzáciu v značnej miere znevážil žalobcu v jeho profesijnej ale aj súkromnej oblasti. Odvolací súd preto dospel k záveru, že zásah do slobody prejavu žalovaného možno považovať za vhodný, pretože umožňuje dosiahnuť legitímny cieľ, a to ochranu iného základného práva, práva na zachovanie osobnej cti a dobrej povesti žalobcu. Inkriminovaný článok sa týka verejného pôsobenia žalobcu ako advokáta, o to zvlášť je zvýraznený zásah nielen do jeho profesionálnej cti ale aj do jeho osobnostných práv ako súkromnej osoby, keďže kritizovaná je stále tá istá osoba. Podstatný zásah prevažuje strednú uspokojiteľnosť, preto podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade je potrebné dať prednosť právu na ochranu osobnosti žalobcu pred slobodou prejavu žalovaného. Na základe týchto úvah odvolací súd v súlade s § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok vo výroku I. ako vecne správny.

4.2. Správne súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol na spôsob, intenzitu a rozsah neoprávneného zásahu do osobnosti žalobcu, keď konanie žalovaného vyhodnotil ako spôsobilé v značnej miere znížiť vážnosť, profesionálnu česť a dôstojnosť žalobcu z hľadiska jeho vzťahov k rodinným príslušníkom, priateľom, spoluobčanom ale aj z hľadiska jeho postavenia a uplatnenia ako advokáta. Výroky a hodnotiace úsudky, ktoré odzneli v spomínanej knižnej publikácii boli spôsobilé zasiahnuť znevažujúco na osobnosť žalobcu ako advokáta a privodiť mu ujmu na cti, dôstojnosti a vážnosti. Z obsahu inkriminovaného článku možno vyvodiť jednoznačný úmysel žalovaného škandalizovať a ohovoriť žalobcu ako advokáta a zámer vyvolať negatívny dojem o žalobcovi, o jeho zámere poskytnúť alibi vrahovi a dopomôcť mu pri páchaní ďalšej trestnej činnosti. Nemožno pritom prehliadnuť, že išlo o knižnú publikáciu, ktorej už samotný názov „D.“. Odvolací súd považuje za primerané priznané finančné zadostučinenie žalobcovi vo výške 25.000,00 eur, preto rozsudok aj v tomto napadnutom výroku vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania podľa § 387 ods. 1 CSP, potvrdil.

4.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP tak, že priznal úspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. O trovách dovolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 453 ods. 3 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v celom rozsahu.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), jeho prípustnosť odôvodnil § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

5.1. Dovolateľ podotýka, že časť ospravedlnenia je neprimeraná nakoľko žalovaný text neobsahoval tvrdenie, že alibi malo byť poskytnuté v konaní na Najvyššom Súde SR a otázka či nikdy pred nijakým súdom žalobca, ako svedok vypočutý nebol, vôbec nebola predmetom skúmania resp. dokazovania v tomto súdnom konaní. Podľa názoru žalovaného bolo práve neetické a protiprávne konanie žalobcu, ktoré bolo v tomto konaní preukázané v tom, že opakovane v prípravnom konaní ako svedok poskytol N. alibi na čas, v ktorom bola vražda U. vykonaná, ako aj zo záveru ako vyplýva z formulácií: „N.“ priamo vyplýva, že autor bol zodpovedný za overenie informácií ale ospravedlnenie je uložené vydavateľovi, čo je v zrejmom logickom rozpore. Žalobca ako svedok vypovedal v trestnom konaní dvakrát, dvakrát poskytoval obvinenému N. alibi a ako advokátovi dlhoročne pôsobiacemu v oblasti trestného práva mu muselo byť zrejmé, aký význam môže mať jeho svedectvo v trestnom konaní v prospech obvineného. Napokon bolo N. preukázané, že vraždu spáchal, bol právoplatne za túto vraždu odsúdený, a teda je preukázané, že svedectvo žalobcu bolo nepravdivé. Svedectvo žalobcu súd v konaní, v ktorom bol N. oslobodený, vykonal ako dôkaz prečítaním a konštatoval, že sa ho nepodarilo potvrdiť ani vyvrátiť. Odvolací súd túto obranu dovolateľa vyhodnotil ako špekuláciu, a týmto konštatovaním úplne poprel legitímnu právnu úvahu o vecnom základe hodnotiaceho úsudku. Žalobca prvé svedectvo poskytol z vlastnej iniciatívy a na druhé svedectvo bol vyzvaný vyšetrovateľom, aby sa odstránil rozpor medzi jeho svedectvom a tvrdením sudcu, že N. v pojednávacej miestnosti v rozhodnom čase nebol. Právna úvaha odvolacieho súdu o pohnútkach, ktoré viedli žalobcu k poskytnutiu svedeckých výpovedí v prospech N., je nelogická, nepreskúmateľná a spočíva na arbitrárnych princípoch. Nakoľko súd mal vedomosť o tom, že napriek svedectvám žalobcu, poskytnutým v čase, keď žalobca nebol právnym zástupcom v danej veci, inak by ho ani vyšetrovateľ nemohol vypočuť ako nezaújatého svedka, o tom, že N. bol následne za túto konkrétnu vraždu právoplatne odsúdený, je plne legitímne hodnotiť situáciu tak, že žalobca poskytol N. falošné alibi, nakoľko sa v rozhodnom čase nezdržoval na súde ako tvrdil žalobca, ale v tom čase vraždil. Súd sa vôbec nezaoberal skutočnosťou, že následky, ktoré žalobca označil vo vzťahu k jeho osobe, mohli byť v príčinnej súvislosti aj s dôvodmi pozastavenia jeho činnosti Slovenskou advokátskou komorou, ako to dovolateľ už v tomto konaní viackrát namietal. Podľa dovolateľa je odôvodnenie opäť nedostatočné a neúplné. Nedostatkami odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v intenciách ustanovenia 420 písm. f) CSP.

5.2. Dovolateľ ďalej namietal, že právna otázka právnej zodpovednosti vydavateľa knižnej publikácie za jej obsah, text, obzvlášť vtedy ak je text knihy literárnym dielom autora majúceho povahu literatúry faktu a vydavateľ sa žiadnym spôsobom nepodieľal na formulácii textu, nie je priamo upravená zákonom a ani právna otázka posudzovania pasívnej vecnej legitímácie vydavateľa knižnej publikácie, v sporoch na ochranu osobnosti, ešte doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená nebola.

5.3. Dovolateľ žiada dovolací súd, aby napadnutý rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil. Dovolateľ taktiež žiada dovolací súd, aby mu priznal plnú náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v zmysle ust. § 420 CSP dovolanie v predmetnej veci nie je prípustné. Dovolateľ v podstate uvádza tie isté skutočnosti, ktoré uvádzal na pojednávaniach pred súdmi ako aj uvádzal vo svojich písomných podaniach. Navrhuje dovolanie v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietnuť ako nedôvodné.

7. Dovolateľ vo svojom stanovisku uviedol, že žalobca prvé svedectvo poskytol z vlastnej iniciatívy a na druhé svedectvo bol vyzvaný vyšetrovateľom, aby sa odstránil rozpor medzi jeho svedectvom a tvrdením sudcu, že N. v pojednávacej miestnosti v rozhodnom čase nebol. Právna úvaha odvolacieho súdu o pohnútkach, ktoré viedli žalobcu k poskytnutiu svedeckých výpovedí v prospech N., je nelogická, nepreskúmateľná a spočíva na arbitrárnych princípoch. V rozsudku odvolacieho súdu dospel súd k záveru, že je potrebné poskytnúť prednosť ochrane osobnosti žalobcu pred právom na slobodu prejavu, podľa názoru dovolateľa práve na základe nesprávne zodpovedanej otázky ČO? a AKO? Podľa názoru dovolateľa z testu proporcionality nevyplýva záver, že právu žalobcu je potrebné dať v danom prípade prednosť.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP), a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je čiastočne dôvodné.

9. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ namieta pochybenie odvolacieho súdu pri odôvodnení rozsudku, ktorý je nedostatočne odôvodnený, teda zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP a porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

16. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého súdneho procesu, ktorá skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu“.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu faktom je, že odvolací súd síce nie je povinný dať v písomnom vyhotovení rozhodnutia odpoveď na úplne všetky sporné otázky, avšak je povinný vysporiadať sa dostatočne presvedčivo aspoň s tou najzásadnejšou argumentáciou, k čomu však opätovne nedošlo. Naďalej teda platí, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nespĺňa základné zákonné kritéria na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí.

18. Súd prvej inštancie a odvolací súd sa riadne nevenoval časti pomerne rozsiahlych a zásadných odvolacích námietok, pričom aj samotná argumentácia a interpretácia odvolacieho súdu nie je v tomto smere dostatočne vyčerpávajúca. Dovolateľ v konaní namietal, že časť ospravedlnenia je neprimeraná, ako aj otázka či nikdy pred nijakým súdom žalobca ako svedok vypočutý nebol, vôbec nebola predmetom skúmania resp. dokazovania v tomto súdnom konaní.

19. Z výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré potvrdil aj odvolací súd vyplýva, že žalovaný sa mal žalobcovi ospravedlniť: „... S...“

20. Z odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu ale nikde nevyplýva, akým spôsobom súdy vykonali dokazovanie z obsahu tvrdení v trestnej veci sp. zn. 2T/31/2001. Z obsahu rozhodnutí je zrejmé, že žalobca bol vypočutý ako svedok v rámci prípravného konania a jeho výpoveď bola na hlavnom pojednávaní dňa 21. 06. 2005 so súhlasom prokurátora a obžalovaného prečítaná, lenže v rozhodnutiach nebolo nikde uvedené, čo bolo obsahom predmetnej výpovede. Preto nebolo jasné, či ospravedlnenie uvedené vo výroku I. súdu prvej inštancie za časť textu vo vydanej publikácii bolo adekvátne, nakoľko výpoveď žalobcu, (ktorý bol vypočutý ako svedok v rámci prípravného konania) bola na hlavnom pojednávaní prečítaná, lenže nebolo žiadnym spôsobom uvedené ani vyhodnotené čo bolo obsahom danej výpovede, a či sa zhodovala s inkriminovaným textom v publikácii žalovaného.

20.1. Súd aj napriek tomu časť inkriminovaného textu vyhodnotil ako „spojovací text autora - hodnotiaci úsudok, ktorým čitateľovi poskytol informáciu nového rozmeru nemajúcu základ v označenom publikovanom článku.“

20.2. Dovolací súd v predošlom zrušujúcom uznesení z 29. septembra 2022 sp. zn. 2Cdo/63/2021 uviedol, aby sa odvolací súd vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami namietanými žalovaným v rámci testu proporcionality. No ani z ďalšieho rozsudku odvolacieho súdu pri jeho vyhodnotení testu proporcionality nebolo možné zistiť obsah predmetnej výpovede žalobcu v trestnom konaní a následne jeho porovnanie s inkriminovaným textom v publikácii žalovaného.

21. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou

jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števcík, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016).

22. Súd musí dbať o to, aby nevylúčil taký dôkaz, ktorý má rozhodný potenciál pre skutkový poznatok tvrdený stranou v spore, ak tento nebude preukázaný iným dôkazom. Ak sa rozhodne navrhnutý dôkaz nevykonať, musí to zdôvodniť v odôvodnení rozhodnutia v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Spravidla pôjde o dôkazy, ktoré nemôžu smerovať k preukázaniu spornej skutočnosti preto, lebo tú skutočnosť možno preukázať iným dôkazom, alebo sa týkajú iných skutočností nerozhodných a právne bezvýznamných.

23. Dovolací súd teda dospel k záveru, že vyhodnotenie obsahu súdneho spisu v trestnom konaní, ktorým vykonal dokazovanie súd prvej inštancie, resp. ktoré bolo považované za postačujúce pre rozhodnutie súdy oboch inštancií, nepodávali žiadne informácie o obsahu výpovede žalobcu prečítanom na hlavnom pojednávaní v danej trestnej veci, (ktorý bol vypočutý ako svedok v rámci prípravného konania), a tým nebolo možné porovnať obsah predmetnej výpovede s časťou inkriminovaného textu publikácie žalovaného, za ktorý sa má žalovaný ospravedlniť.

24. Pre nedostatočné, resp. neúplné vyhodnotenie dokazovania v odôvodnení rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie sa tak vyznačujú závažnými nedostatkami spočívajúcimi v nepreskúmateľnosti rozhodnutí a zakladajú tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania

25. Za tohto stavu - daného osobitne individuálnymi okolnosťami - mal rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie znaky procesne nesprávneho postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie žalovaného je teda prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň dôvodné.

26. Na margo dovolací súd poznamenáva, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Ak tieto vlastnosti rozsudok nemá a neposkytuje odpoveď na vyššie uvedené otázky, je konanie odvolacieho súdu zaťažené vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keďže svojím nesprávnym postupom znemožnil súd strane realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a rozhodnutia súdu prvej inštancie zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že súdy sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom nezaoberali argumentáciou dovolateľa, ktorá si vyžadovala špecifické odpovede, a ktorá mohla mať eventuálne zásadný význam pre rozhodnutie vo veci.

28. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

29. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací

súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

30. Vychádzajúc z uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.